

INFORMACIJA

o potrebi pristupanja Crne Gore Međunarodnoj uniji za zaštitu novih biljnih sorti

Međunarodna unija za zaštitu novih biljnih sorti (UPOV - International Union for the Protection of New Varieties of Plants) je međunarodna organizacija sa sjedištem u Ženevi (Švajcarska).

UPOV je osnovan Međunarodnom konvencijom za zaštitu novih biljnih sorti (UPOV Konvencija). Konvencija je usvojena u Parizu 1961. godine, sa izmjenama iz 1972, 1978. i 1991 godine. Cilj ove Konvencije je osiguranje i promocija efikasnog sistema za zaštitu biljnih sorti i podsticanje razvoja novih biljnih sorti, za dobrobit cijelog društva.

UPOV Konvencijom uzgajivačima novih biljnih sorti dodjeljuje se pravo intelektualne svojine odnosno oplemenjivačko pravo.

Naime, stvaranje novih sorti je složen proces koji zahtjeva veliki trud, znanje i finansijska ulaganja te ugradnju naučnih saznanja iz oblasti genetike, oplemenjivanja bilja i veliko iskustvo i sveukupna intelektualna saznanja stvaraoca nove biljne sorte. Da bi se oplemenjivačima omogućila ekonomska nadoknada za korišćenje njihovih sorti uvedena je zaštita biljnih sorti, kao oblik zaštite prava intelektualne svojine, gde je zaštita usmjerena na sortu kao intelektualno dobro.

Zaštita sorti u skladu sa UPOV sistemom specijalne zaštite (sui generis) je u potpunosti u skladu sa zahtjevima Svjetske Trgovinske Organizacije i odredbama TRIPS SPORAZUMA (Sporazum o Trgovinskim Aspektima Prava Intelektualne Svojine) po kojem se zahtjeva da sve države članice STO—a moraju osigurati zaštitu biljnih sorti putem patenta ili sui generis sistemom (kao što je UPOV) ili njihovom kombinacijom.

Crna Gora je u toku procesa pristupanja STO i EU donijela Zakon o zaštiti biljnih sorti Sl. list RCG 48/07 i Sl. list CG 48/08) kojim se prvi put reguliše oblast zaštite autorskih prava oplemenjivača, stvaraoca biljnih sorti, uređuju uslovi i postupci zaštite biljnih sorti kao i prava i obaveze lica kojima je priznato oplemenjivačko pravo. Zakon stimuliše povećanje tržišne konkurentnosti, jer upotreba novih zaštićenih sorti doprinosi kvalitetnijoj biljnoj proizvodnji. Sorte koje ovo omogućavaju su zaštićene, a vlasnici sorti ne žele da omoguće njihovo korišćenje u zemlji u kojoj ne mogu da zaštite svoja prava.

Zakon ima direktan uticaj na državu u cjelini, u smislu regulisanja pitanja zaštite intelektualne svojine, što je jedan od preduslova za pristup Crne Gore Svjetskoj Trgovinskoj Organizaciji, UPOV-u i EU i jedino je rješenje koje je u potpunosti u skladu sa međunarodnim normativima.

Članstvo u UPOV-u je obaveza Crne Gore u izvršavanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju član 75, tačke 3 i 4 i anexa VII kojim se Crna Gora obavezala da će najkasnije 5 godina od stupanja na snagu istog pristupiti Multilateralnim konvencijama o pravima intelektualne, industrijske i komercijalne svojine.

U izvršavanju ovog Sporazuma, a u cilju pristupanja UPOV konvenciji, Crna Gora je bila u obavezi da usvoji Zakon o zaštiti biljnih sorti.

Sa izradom ovog zakona započelo se još 2007.godine kada je Zakon o zaštiti biljnih sorti usvojila Skupština Crne Gore na šestoj sjednici od 24. jula 2007.godine. O usvajanju ovog zakona obaviješten je UPOV i istim pismom zakon podniet je zahtjev za procjenu usaglašenosti.

UPOV je na 41. sjednici Savjeta održanoj u Ženevi, 25.10.2007.godine izvršio ispitivanje usaglašenosti našeg zakona u odnosu na UPOV Konvenciju iz 1991.godine i dao sugestije koje su izmjenama i dopunama zakona usaglašene.

Nacrt Zakona o izmjenama i dopunama podnešen je 19.03.2008.godine UPOV-u na potvrdu usaglašenosti prije usvajanja u Skupštini Crne Gore kako bi se, ukoliko bude primjedbi, iste ugradile u zakon.

Savjet UPOV-a je na 25. Vanrednoj sjednici održanoj u Ženevi, 11.04.2008.godine izvršio ponovno ispitivanje usaglašenosti našeg zakona u odnosu na UPOV konvenciju iz 1991.godine i donio pozitivnu odluku da kada jednom isti tekst bude usvojen od strane skupštine Crna Gora može podnijeti instrument za pristupanje Konvenciji UPOVA

Nakon ove odluke Savjeta UPOV-a i nakon usaglašavanja sa pojedinim zahtjevima izmjene i dopune Zakona o zaštiti biljnih sorti donijela je Skupština Crne Gore, dana 29. jula 2008. godine. Zakon je objavljen u Sl. list CG broj 48/08, čime je Crna Gora ispunila svoju obavezu prema dijelu koji se odnosi na zakonodavni dio.

Fitosanitarna uprava je Zakonom o zaštiti biljnih sorti određena kao organ nadležan za zaštitu biljnih sorti.

Dalji koraci u cilju sticanja članstva u UPOV preduzeti su usvajanjem Zakona o potvrđivanju Međunarodne konvencije o zaštiti novih biljnih sorti koja je objavljena u Sl. list CG Međunarodni ugovori br. 4/2013.

Takođe u skladu sa procedurama UPOV-a dosadašnji predstavnik Crne Gore sa statusom posmatrača, imenovana od strane tadašnjeg ministra Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, je Zorka Prljević vd direktorka Fitosanitarne uprave.

Za pristupanje UPOV Konvenciji, odnosno članstvu u UPOV-u potrebno je obezbjediti godišnju kontribuciju koja se određuje u skladu sa finansijskim regulativama i pravilima UPOV-a (UPOV/INF/4/1). Visina kontribucije određuje se aktom o notifikaciji od strane Generalnog Sekretarijata UPOV-a prilikom pristupanja, tako što se fiksni dio koji iznosi 8.333 švajcarskih franaka uvećava za dodjeljenu kontribucijsku jedinicu, a najmanja jedinica je 1/5 ili 0.2. (u skladu sa UPOV/INF/13/1).

Finansijska sredstva za godišnju članarinu su obazbjeđena od strane Ministarstvo finansija u Budžetu Crne Gore na poziciji potrošačke jedinice: Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Fitosanitarna uprava pozicija 2621 funkcionalna klasifikacija - 0421 ekonomska klasifikacija – 4195 Kontribucije za članstvo u domćim i međunarodnim organizacijama.